

2004 жылғы 14 мамырдағы
N 542 қаулысымен
бекітілген

**2004-2006 жылдарға арналған
"Қазақстан ормандары"
бағдарламасы**

1. Бағдарламаның паспорты

Атауы 2004-2006 жылдарға арналған "Қазақстан ормандары" бағдарламасы

Бағдарлама әзірлеу үшін негіздеме Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 5 қыркүйектегі N 903 қаулысымен бекітілген Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003-2006 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының 7.5.

17-тармағы

Бағдарламаның негізгі әзірлеушісі Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі

Бағдарламаның мақсаты Ормандардың ортаны қорғау және ортаны қалыптастыру рөлін арттыру мақсаттарында кейіннен орман шаруашылығын жүргізу тиімділігін арттыру, ағаш отырғызылған жерлердің көлемін ұлғайту үшін ормандарды күзету, қорғау және молықтыру, оларды ұтымды пайдалану және әлеуетін арттыру саласындағы ахуалды тұрақтандыру

Бағдарламаның міндеттері Орман шаруашылығы саласындағы нормативтік құқықтық кесімдерді әзірлеу және қабылдау, ормандарды өрттерден және Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау; орман тұқымы және питомник шаруашылығын қалпына келтіру; ормандарды молықтыру және орман өсіру жөнінде жаңа технологиялар әзірлеу және енгізу;

жаңа технологиялар негізінде орман орналастыруды жоспарлау және жобалау-іздістіру жұмыстарының көлемін ұлғайту;
орман орналастыру жобаларының және ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтарын басқару жоспарларының сапасын арттыру;
ормандардың ұтымды пайдалануын ұйымдастыру;
жеке орман қорын дамыту үшін жағдайлар жасау

Бағдарламаны іске асыру мерзімі 2004-2006 жылдар

Бағдарламаны қаржыландыру көздері Бағдарламаны іске асыруға мынадай қаржы шығындары көзделуде:

республикалық бюджеттен: 2004 жылы - 3150,78 млн. теңге, 2005 жылы - 2700,93 млн. теңге және 2006 жылы - 2305,43 млн. теңге;
жергілікті бюджеттен: 2004 жылы - 1587,48 млн. теңге, 2005 жылы - 1799,42 млн. теңге және 2006 жылы - 2137,78 млн. теңге;

2004 жылы гранттар бойынша бөлінген қаражат - 1030,60 мың АҚШ доллары.

Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтиже Ормандардың сақталуын қамтамасыз ету, орман өскен жерлерді біртіндеп көбейту, ормандарды өрттерден күзетуді, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғауды жақсарту, ормандардың жас құрылымын, сапалық құрамын және санитарлық жай-күйін жақсарту

2. Кіріспе

2004-2006 жылдарға арналған "Қазақстан ормандары" бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) "Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003-2006 жылдарға арналған бағдарламасын іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 5 қыркүйектегі N 903 қаулысының 7.5.17-тармағына орай, сондай-ақ "Астананың гүлденуі - Қазақстанның гүлденуі" "Астана қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2005 жылға дейінгі кезеңге арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 19 наурыздағы N 574 Жарлығына сәйкес әзірленді.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003-2006 жылдарға арналған бағдарламасы қоршаған ортаны қорғау және табиғат пайдалану саласындағы негізгі міндеттердің бірі ретінде ормандар алқаптарын ұлғайту, өсімдіктер мен жануарлар дүниесінің ресурстарын сақтау және ұтымды пайдалану міндетін алға қойып отыр. Оны іске асыру мақсатында ормандар мен жануарлар дүниесін күзету мен молықтыру, орман биоценоздарының, сирек және құрып кету қауіпі төнген жануарлар мен өсімдіктердің зәуізатқорын сақтау, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар желісін дамыту саласында мемлекеттің ықпалын күшейту к ө з д е л у д е .

Бағдарламаны әзірлеуге Қазақстан Республикасы Президентінің "2030 жылға дейінгі Қазақстанның Даму стратегиясын іске асыру жөніндегі бұдан былайғы шаралар туралы" 2001 жылғы 4 желтоқсандағы N 735 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2010 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспары негіз болды, онда қоршаған ортаны қорғау саласында таяудағы он жылға ормандарды сақтауға қатысты мынадай стратегиялық міндеттер айқындалған:

қолданыстағы заңнаманы жетілдіру;
табиғатты пайдалану және қоршаған ортаны қорғау жүйесін оңтайландыру;
экологиялық ағартуды қамтамасыз ету.

Бағдарлама соңғы жылдары өртке қарсы және орман қорғау, ормандарды молықтыру және республиканың орман шаруашылығындағы ахуалды тұрақтандыру шаралары көлемінің күрт қысқарып кетуі салдарынан мемлекеттік орман қоры аумағында болып жатқан теріс процестердің әсерін азайту жөніндегі негізгі мақсаттар мен міндеттерді айқындайды.

3. Орман шаруашылығының қазіргі жай-күйін талдау

Барлық ормандар климатты реттеу, орта құру, егістік пен топырақты қорғау, су қорғау және санитарлық-гигиеналық функцияларды орындайды.

Мемлекеттік орман қорының жалпы аумағы 26216,4 мың га құрайды. Орман өскен алаңдар 12427,8 мың га алады, оның ішіндегі 901,1 мың га қолдан жасалған орман алқаптары. Қазақстанның орманының аумағы 4,6%-ды құрайды.

К ү ш т і ж а қ т а р ы

Орман шаруашылығының негізгі институттары мен инфрақұрылымы с а қ т а л д ы .

Экономиканың орман секторы үшін негізгі заң кесімі - Қазақстан Республикасының Орман кодексі қабылданды. Жаңа Орман кодексіне сәйкес нормативтік құқықтық база жетілдірілуде.

Орманның экологиялық жүйелерін қоса алғанда, табиғи-қорық қорын сақтау мақсатында ерекше қорғалатын табиғи аумақтар желісі кеңейеді.

Орман шаруашылығы саласында ғылыми зерттеулер жүргізілуде.

Орман шаруашылығы үшін жоғары және арнаулы орта білімді кадрлар даярлау жүзеге асырылуда.

Орман шаруашылығын мемлекеттік басқару жүйесін реформалаудың бірінші кезеңі аяқталды, ол атқарушы билік деңгейлері арасында функциялар мен жауапкершілікті дәлме-дәл шектеумен, ағаш дайындау және сүрек өңдеу функцияларын бәсекелес ортаға берумен, міндеті орман шаруашылығы шараларының кешенін жүзеге асыру және мемлекеттік орман қоры аумағында орман пайдалануды реттеу болып табылатын орман шаруашылығының мемлекеттік мекемелерін (бұдан әрі - орман мекемелері) құрумен тұжырымдалды.

Ормандарды өрттерден және Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау, ормандарды молықтыру мен орман өсіру, орман пайдалануды реттеу жөніндегі шаралардың тиімділігін арттыру мақсатында оларды орындау жөніндегі функциялар облыстық атқарушы органдарға жүктелді. Аталған шараларды жүзеге асыру үшін олардың қарауына мүлік кешендері ретінде 124 орман мекемесі берілді. Облыстық атқарушы органдар ормандар мен жануарлар дүниесін қорғау жөніндегі құрылымдық бөлімшелер құрылды.

Республикалық деңгейде Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрлігінің Орман және аңшылық комитеті құрылды, ол орман шаруашылығы саласындағы уәкілетті орган (бұдан әрі - уәкілетті орган) болып табылады және оның республиканың барлық облыстарында өзінің аумақтық органдары бар, сондай-ақ республикалық маңызы бар ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және орман шаруашылығына қызмет көрсету жөніндегі бірқатар ұйымдар Комитеттің қарауына берілген.

Орман және аңшылық шаруашылығы мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтар саласындағы атқарушылық арнайы және бақылау-қадағалау функцияларын жүзеге асыру Комитетке жүктелген.

Орман шаруашылығын басқарудың құрылған жаңа жүйесі орман шаруашылығын жүргізуге арналған шығындарды қаржыландырудың негізгі екі көзіне - республикалық және жергілікті бюджеттерге ие болу мүмкіндігін береді. Сонымен бірге қосымша қаржыландыру көзі - заңды тұлға мәртебесі бар орман мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың ақылы қызметтер көрсетуі есебінен қалыптасатын олардың қаражаты заңды деңгейде айқындалды.

Ормандарды сақтау мен молықтыруға бағытталған шараларды күшейту мақсатында соңғы кезде бірқатар шаралар қолданылды. Мәселен, Ертіс өңірінің қарағайлы ормандары "ерекше құнды орман алқаптары" деген қорғаныштық санатына көшірілді, ал бұл оларда басты мақсатта пайдалану үшін ағаш кесуге

тыйым салуды көздейді. Ормандарды заңсыз кесуден қорғауды күшейту мақсатында Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 24 сәуірдегі N 460 қаулысымен Қазақстан Республикасының мемлекеттік орман қорының учаскелерінде қылқан жапырақты және сексеуіл ормандарында басты мақсатта пайдалану үшін ағаш кесуге он жылдық мерзімге тыйым салынды.

Қазақстан Республикасы Президентінің тапсырмасын іске асыру мақсатында 1996 жылы Астана қаласының жасыл аймағын құру басталды.

Жалпы алғанда 1997-2003 жылдар аралығында 15,2 мың гектар алқапқа ағаш отырғызылды, оның 7,3 мың гектары 2001-2003 жылдары коммуналдық меншікке берілді.

Жасыл аймақ шекарасында өткен жылдардың орман екпелері өсіп келе жатқан 4,9 мың га алаңда оларды қайта жаңарту жөніндегі жұмыстар басталды.

2003 жылы су қорғайтын орман екпелерін құру жобаларын жасау мақсатымен Есіл өзені мен Вячеслав су қоймасының жағалауларында 8,0 мың га алқапта жобалау-іздістіру жұмыстары жүргізілді.

О с а л ж а қ т а р ы

Реформалау мен қайта ұйымдастырудың күрделі кезеңі арасында республиканың орман шаруашылығында қажетті орман шаруашылығы шараларын орындаудың жоспарлылығы мен дәйектілігі бұзылып, бұл ормандардың жай-күйінің нашарлап кетуіне әкеп соқты.

Орман құрайтын негізгі тұқымдар екпелерінің жас топтары бойынша бөлінуіне жасалған талдау орташа жастағы екпелер - 3029,3 мың га (33%) бәрінен көп кездесетінін, олардан кейін өсіп-жетілген және толысып піскен екпелер - 2886,2 мың га (31%) тұрғанын көрсетті. Пісіп келе жатқан екпелер 2014,1 мың гектарды (22%), ал жас екпелер 1331,1 мың гектарды (14%) құрайды. Осылай бөліну тым қатал орман өсіру жағдайлары мен едәуір мөлшердегі антропогендік әсер себеп болған ормандардағы табиғи молығу барысының жеткілікті дәрежеде ойдағыдай емес екенін, сондай-ақ ағаш отырғызу көлемінің жеткілікті емес екенін көрсетеді.

Өткен кезеңде қылқан жапырақты ағаштардың қарқынды пайдаланылуы, сондай-ақ Шығыс Қазақстан, Ақмола, Алматы және Қостанай облыстарында 1996-2002 жылдары болған ірі орман өрттері сүрек қорларының азайып кетуіне және ормандардың қорғаныштық және су қорғау қасиеттерінің едәуір жоғалуына, олардың санитарлық жай-күйінің күрт нашарлап кетуіне әкеп соқты.

Соңғы он жыл ішінде Шығыс Қазақстан және Павлодар облыстарының Ертіс өңірінің қарағайлы ормандарының орман өскен жерлері 162,4 мың гектарға қысқарды, сүрек қоры 16,8 млн. текше метрге азайды.

Осы аймақта орманды жаппай заңсыз кесу орын алды. 2002 жылдың өзінде ғана олардың көлемі 43427 текше метр болды.

Бұрнағы жылдардың өртеңдері ормандарға теріс әсер етуде, олар аса күшті өрт қаупін туғызуда және қайталама дің зиянкестері түрлендірулерінің даму о р н ы б о л ы п т а б ы л а д ы .

Республиканың орман өскен жерлерінің іс жүзінде тең жартысын алып жатқан сексеуіл екпелерін молықтыру жөніндегі шаралар соңғы он жылда б о л ы м с ы з к ө л е м д е о р ы н д а л д ы .

Сексеуіл ормандары өскен аймақта, радиусы 100 километрге дейінгі елді мекендердің төңірегінде піскен екпелер іс жүзінде жоқ десе де болады, ал бар жас және орта жастағы екпелер қатты бүлінген, бұл жергілікті халықтың отынға сүректі з а н с ы з д а й ы н д а у ы н ы ң с а л д а р ы б о л ы п т а б ы л а д ы .

Өртке қарсы шаралар, оның ішінде ормандарды күзету жөніндегі авиациялық жұмыстар көлемінің біршама азайып кетуі орман өрттерінен болған залалдың сан мәрте өсуіне әкеп соқты. Мәселен, егер 1988-1991 жылдары авиациямен күзету көлемі өрт қауіпі бар маусымда 7,4-8,4 мың сағат болып орташа есеппен жылына 0,5-3,4 мың га орман бүлінсе, 1992-2003 жылдары ұшу көлемі 700 сағаттан аз болып, орташа есеппен 30,8 мың га орман бүлінді. Авиация пайдаланылып күзетілетін мемлекеттік орман қоры аумағында 1988-2003 жылдары болған орман өрттерінің динамикасы 1-суретте берілген.

1 - с у р е т

Қағаз мәтінінен қараңыз.

Соңғы он жыл ішінде орман отырғызу және себу жөніндегі жұмыстардың көлемі 69,7 мың гектардан (1992 ж.) 8,9 мың гектарға дейін (2002 ж.) қысқарды. 1992-2002 жылдары мемлекеттік орман қоры аумағындағы ормандарды молықтыру динамикасы 2-суретте көрсетілген

2-сурет

Қағаз мәтінінен қараңыз.

Орман отырғызу мен себу көлемдерінің сан мәрте азаюы питомниктер мен орман тұқым шаруашылығы объектілерінің бір бөлігінің жоғалуына, отырғызу материалын өсіру көлемдерінің қысқаруына әкеп соқты.

Астана төңірегінде табиғи шоқ ормандардың, сондай-ақ бұдан бұрын жасалған жасанды екпелердің қатаң орман өсіру жағдайларына байланысты ағаш-бұта тұқымдарының түр-түрі жұтаң, ол оннан аса қоймайтын қуаңшылыққа шыдамды, тұзға төзімді және аязға шыдамды түрді қамтиды.

Өткен жылдардың жасанды орман екпелері 4,7 мың гектар алқапқа орналасқан, автомобиль және темір жолдардың бойындағы қорғаныштық жүйелер 24 мың гектарды құрайды.

Осы орман екпелеріне күтімнің болмауы (күтіп-баптау мақсатында кесу мен санитарлық кесудің дер кезінде жүргізілмеуі, топыраққа күтім жасау жұмыстары көлемінің қысқаруы) едәуір алқапта орман дақылдарының құрып кетуіне әкеп

соқты, ал сақталып қалғандарының тоз-тозы шыққан. Осы себепті олар халықтың дем алуына онша тартымды емес және өзінің рекреациялық мақсатына сәйкес келмейді.

Халықтың дем алуына жарамды ең жақын табиғи алқаптар астанадан 100-150 км қашықтықта орналасқан.

Заңды тұлға мәртебесі бар орман мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың техникалық жарақтануы төмен деңгейде. Қажет 830 трактордың 154-і (18,5%), 285 жүк автомашинасының - 50-і (17,5%), 400 механикаландырылған агрегаттың - 33-і (8,2%) және екі мыңнан астам тіркеме және аспалы құралдардың небәрі 120-ы (5,5%) ғана бар.

Саладағы қызметкерлер саны соңғы жылдары күрт қысқарып кетті, бұл қаржыландырудың азаюымен және жұмыстар көлемінің қысқаруымен байланысты болды. Еңбекақы деңгейінің төмен болуы кадрлардың көп тұрақтамаушылығын туғызуда. Заңды тұлға мәртебесі бар орман мекемелерінің, ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың инженер-техник қызметкерлерінің 30 пайызға жуығының жоғары білімі жоқ. Техникалық орта білімі бар мамандар жетіспейді. Республикада қорықшы-орманшылар даярлайтын кәсіптік-техникалық оқу орындары жоқ.

Орман өсіруді жоспарлау жұмыстарын жүргізу кезінде ықшамдалған технологияларды қолдану олардың сапасына едәуір әсер етті. Орман өсіруді жоспарлаудың жыл сайынғы көлемдері де төмендеп кетті, осының салдарынан орман өсіруді жоспарлау жобаларының қолданылу мерзімдері орман мекемелерінің іс жүзінде тең жартысы үшін аяқталған.

Орманды аумақтарды өртке қарсы жасақтау, орман питомниктері мен екпелер құру жөніндегі жобалау-іздістіру жұмыстары да жеткілікті дәрежеде қаржыландырылмауына байланысты толық көлемінде орындалған жоқ.

Кеспе ағаштар қорын игерудің орташа пайызы 1999-2002 жылдар аралығында 59 пайыздан аспады, бұл екпелердің жас құрылымына, екпелердің тауарлық сапасына теріс әсер етуде.

Санитарлық мақсатта ағаш кесу де толық көлемде жүргізілмей отыр.

4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері

Бағдарламаның мақсаты кейіннен орман шаруашылығын жүргізу тиімділігін арттыру, ағаш отырғызылған жерлердің көлемін ұлғайту үшін ормандарды күзету, қорғау, молықтыру және оларды ұтымды пайдалану және әлеуетін еселей түсу саласындағы ахуалды тұрақтандыру болып табылады.

Мақсатқа қол жеткізу үшін мынадай негізгі міндеттерді шешу қажет: орман шаруашылығы саласында нормативтік құқықтық кесімдер әзірлеу және қабылдау

;

ормандарды өрттерден және орман тәртібін бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау;
орман тұқымы және питомник шаруашылығын қалпына келтіру;
ормандарды молықтыру және орман өсіру жөнінде жаңа технологиялар әзірлеу және енгізу;
жаңа технологиялар негізінде орман орналастыруды жоспарлау және жобалау-ізвестіру жұмыстарының көлемін ұлғайту;
орман орналастыру жобаларының және ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды басқару жоспарларының сапасын арттыру;
ормандардың ұтымды пайдаланылуын ұйымдастыру;
жеке орман қорын дамыту үшін жағдайлар жасау.

5. Бағдарламаны іске асырудың негізгі бағыттары мен тетігі

Бағдарламаны іске асыру орман шаруашылығын, ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды мемлекеттік басқаруды және орман шаруашылығы саласындағы нормативтік құқықтық базаны жетілдіруді, ормандарды өрттер мен Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау тиімділігін арттыруды, сондай-ақ ормандарды молықтыру мен орман өсіру жүйесі мен әдістерін және ормандарды ұтымды пайдалануды ұйымдастыруды жетілдіруді көздейді. Ормандарды молықтыру және орман өсіру орман орналастыру материалдары мен жобалау-сметалық құжаттаманың негізінде, орман пайдалану - орман орналастыру материалдарына сәйкес жүзеге асырылатын болады.

Сондай-ақ Бағдарлама қоршаған ортаны қорғау және биологиялық әртүрлілікті сақтау жөніндегі халықаралық міндеттемелерді орындауды көздейді.

Ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтары мемлекеттік табиғи-қорық қорын сақтау мен қалпына келтіру үшін негізгі база болып табылады және ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтары желісін одан әрі дамыту Бағдарламаны іске асырудың негізгі бағыттарының бірі болады.

Астана қаласының санитарлық-қорғаныштық жасыл аймағын құру жайсыз табиғи факторларды жұмсартуға, қала аумағының экологиясын, микроклиматын жақсартуға және халықтың дем алуына кең көлемді аймақ құруға бағытталған.

Саланы орман шаруашылығы мамандарымен қажетті мөлшерде қамтамасыз ету үшін Бағдарламада орман шаруашылығы кадрларын даярлау және олардың біліктілігін арттыру көзделген.

5.1. Орман шаруашылығының нормативтік-құқықтық базасын жетілдіру

Қазақстан Республикасының Орман кодексін іске асыру мақсатында "Мемлекеттік орман қоры учаскелерінде ағаш кесу ережесі" Қазақстан Республикасы Үкіметі қаулысының жобасы, сондай-ақ мемлекеттік орман қорын күзету, қорғау, пайдалану, ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі негізгі талаптарды айқындайтын уәкілетті органның бірқатар нормативтік құқықтық кесімдері әзірленетін болады.

"Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы" Қазақстан Республикасы Заңының жаңа редакциясының жобасын әзірлеп, онымен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың, соның ішінде орманды аумақтардың қызметін реттеу жоспарлануда.

5.2. Қоршаған ортаны қорғау және биологиялық әртүрлілікті сақтау жөніндегі халықаралық міндеттемелер

Ормандарды мен биологиялық әртүрлілікті сақтау мақсатында бірқатар халықаралық жобалар іске асырылуда.

"Батыс Тянь-Шаньнің биологиялық әртүрлілігін сақтау" туралы Ғаламдық Экологиялық Қордың жобасы Оңтүстік Қазақстан облысында бірегей биологиялық қауымдастықтарды күзетуді күшейтуді және ерекше қорғалатын табиғи аумақтарды кеңейтуді көздейді.

Жоба экологиялық жүйе көзқарасын пайдаланып күзетілетін аумақтардың интеграцияланған жүйесін құру арқылы биологиялық әртүрлілікті сақтау саласындағы проблемаларды шешуге бағытталған. Қазақстан бөлігінде жобаның қолданылу аймағы учаскелеріне Ақсу-Жабағылы мемлекеттік табиғи қорығы және Батыс Тянь-Шаньнің басқа да күзетілетін аумақтары жатады.

Батыс Тянь-Шаньнің күзетілетін аумақтарының тікелей шегіндегі және одан тысқары жерлердегі құрып кету қатері төнген (Қызыл кітапқа енгізілген) маңызды, бірегей түрлердің, қауымдастықтардың және экологиялық жүйелердің жай-күйінің нашарлап кету көрсеткішін төмендету Қазақстанның ұзақ мерзімді экономикалық және әлеуметтік дамуына осы жобаның қосатын үлесі болып табылады.

"Республика ормандарын сақтау және оның аумағының орманды алабын ұлғайту" атты толық көлемді жобаны әзірлеу үшін Халықаралық Қайта Құру және Даму Банкі грант бөлді. Толық көлемді жоба үш облыста: Шығыс Қазақстан, Павлодар және Қызылорда облыстарында жүзеге асырылатын болады және орман шаруашылығын басқарудың мемлекеттік жүйесін жетілдіруге, Ертіс өңірінің орманды жалдарын және Қызылорда облысының шөлейт жерлеріндегі сексеуіл екпелерін қалпына келтіруге бағытталған.

5.3. Ормандарды өрттерден және Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау

Ормандарды өрттерден және орман заңнамасын, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін пайдалану және пайдалану мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзушылықтан қорғауды мемлекеттік орман күзетінің қызметкерлері және ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтарының мемлекеттік инспекторлары жүзеге асырады.

Жаңа ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтарының құрылуын ескере отырып, сондай-ақ ормандарды жерден күзетуді күшейту үшін ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтарының мемлекеттік инспекторларының штаты ұ л ғ а й т ы л д ы .

Орман өрттерін бастапқы кезеңде байқау және оларды дер кезінде оқшаулау мақсатында да ормандарды авиациямен күзету жүзеге асырылуда.

Ормандарды өрттерден және Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау тиімділігін арттырудың негізі осы бағыттардағы іс-шаралар кешенін жүзеге асыратын жердегі және авиациялық қызметтердің пәрменді жүйесін ұйымдастыру болып т а б ы л а д ы .

Тиімділікті арттыру мыналардың есебінен қамтамасыз етілетін болады:

ормандарды жерден күзету қызметтерінің материалдық-техникалық базасын нормативтерге сәйкес осы заманғы өртке қарсы техникамен және жабдықтармен, күзет машиналарымен, байланыс құралдарымен, қызмет қаруымен және нысандық киіммен кезең-кезеңмен нығайту, мұның өзі ормандарды жерден күзетуді неғұрлым сапалы түрде жүзеге асыруға мүмкіндік береді;

мемлекеттік орман қоры аумағындағы жабылып қалған өртке қарсы объектілерді (бақылау бекеттері, өрт сөндіретін су бөгендері) қалпына келтіру;

ормандарды өртке қарсы жарақтандыру, соның ішінде өртке қарсы жолақтар, жыртылған жер жиектерін тарту және оларға күтім жасау жөнінде шаралар өткізу, орман шаруашылығы және өртке қарсы мақсаттағы жолдарды жөндеу, сондай-ақ негізінен биологиялық әдістерді пайдаланып, ормандарды зиянкестер мен аурулардан қорғаудың белсенді тәсілдерін қолдану;

ормандардағы өрт қауіптілігінің дәрежесіне байланысты авиациямен күзетудің қажетті жиілігін қамтамасыз ету, өрт сөндіруші-десантшылар санын к ө б е й т у ;

биотехникалық шаралар жүргізу.

Материалдық-техникалық базаны нығайту Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылғы 19 қаңтардағы N 53 қаулысымен бекітілген нормаларға сәйкес жүзеге асырылатын болады.

Орман мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтардың өртке қарсы жұмыстарды және ормандарды молықтыру мен орман өсіру жөніндегі шараларды жүргізу үшін өрт сөндіру машиналары, күзет машиналары, доңғалақты және шынжыр табанды тракторлар, өртке қарсы техника, тіркеме және аспалы құралдар сатып алынады.

2005-2006 жылдары кордондарға, өрт сөндіру-химиялық станцияларға және өрт қадағалау мұнараларына жөндеу жұмыстары жүргізіледі.

Облыстық атқарушы органдардың қарауындағы мемлекеттік орман қорының аумағында өртке қарсы жолақтар мен жыртылған жер жиектері тартылатын б о л а д ы .

Облыстық атқарушы органдардың қарауындағы мемлекеттік орман қорының аумағында 70 мың га, соның ішінде 2004 жылы - 26 мың га, 2005 жылы - 23 мың га және 2006 жылы - 21 мың га алқапта, ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтарда 3,54 мың га, жыл сайын 1,18 мың га алқапта зиянкестермен күрестің оларды құртып жіберу шаралары жүргізілетін болады.

Ормандарды өрттерден күзету тиімділігін арттыру, оларды жедел түрде байқау және сөндіру үшін авиациялық жұмыстар ормандардың бүкіл алқабында, өрт неғұрлым аздау қамтыған ормандарда - 5639 мың гектарда жүзеге асырылуға тиіс, бұл ретте авиациямен күзету ұзақтығы өрт қаупі бар маусымда 6803 сағат б о л у ы к е р е к .

Жыл сайын облыстық атқарушы органдардың қарауындағы орман мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи орман аумақтары жануарлар мен құстар үшін жем астауларын ұйымдастыру жолымен биотехникалық шаралар жүргізетін болады.

5.4. Ормандарды молықтыру және орман өсіру

Өсіп-өну сапасына тексеруден өткен тұқымдармен ормандарды молықтыруды жүзеге асыру ормандарды молықтыру мен орман өсіру жүйесін жетілдіруге, орман тұқымы шаруашылығына ғылыми жетістіктерді енгізуге, ормандарды сенімді түрде молықтыруды және Қазақстан аумағының орман өскен жерлерін кеңейтуді қамтамасыз ететін отырғызу материалын өсіру мен орман дақылдарын алудың озық технологияларын қолдануға жәрдемдесетін болады. Осы салада Қазақ мемлекеттік республикалық орман тұқымы мекемесі жұмыс істейді, 2004 жылы оған мекемені және оның орман тұқымдарының бақылау станциясы үлгі зертханасының талаптарына сай келетін зертханасын орналастыру үшін үй-жай с а т ы п а л ы н а д ы .

Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі іс-шараларды сапасы жақсартылған тұқымның және отырғызу материалының қажетті мөлшерімен қамтамасыз ету үшін селекциялық-генетикалық негізде тұрақты орман дақылдары тұқымы базасын құру, сондай-ақ питомник шаруашылығын дамыту, отырғызу материалын өсіру жөніндегі озық технологияларды енгізуге кірісу

қ а ж е т .

Ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтарда 51 га алқапта орман питомниктері, сондай-ақ облыстық атқарушы органдардың қарауындағы орман мекемелеріндегі орман питомниктері де қалпына келтірілетін болады.

Ормандарды молықтыру орман дақылдарын себу және отырғызу, сондай-ақ ормандарды табиғи жолмен қалпына келтіру үшін қолайлы жағдайлар жасау арқылы жүзеге асырылатын болады. Ормандарды табиғи жолмен қалпына келтіруге жәрдемдесу тұқымдардың өсіп-өнуіне жағдайлар жасау және ағаш кесілетін жерлерді қоршау мақсатында кеспе ағаштарды жоспарлау, жерді өңдеу кезінде шаруашылық жағынан бағалы тұқымдардың өркендері мен жас талдарын сақтау арқылы жүргізіледі.

Питомниктерде орман дақылдарын себу және отырғызу материалын өсіру үшін 140 мың кг, соның ішінде 2004 жылы 40 мың кг, 2005 және 2006 жылдары 50 мың килограмнан орман тұқымдары жиналады. Ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтарда орман дақылдарын өсіру үшін жыл сайын 2,2 мың килограмнан орман тұқымдары дайындалатын болады.

Орман дақылдарын отырғызу ең алдымен өртендер мен ағаш кесілген жерлерде жүзеге асырылатын болады. Осындай алаптардың басым бөлігі Ертіс өңірінің орманды жалдарында, Қазақтың шағын адырлы қарағайлы ормандарында, сексеуіл ормандары өскен аймақта орналасқан.

Облыстық атқарушы органдардың қарауындағы мемлекеттік орман қоры аумағында Бағдарламамен 81,09 мың га алқапта ормандарды молықтыру, соның ішінде 42,31 мың га алқапта орман дақылдарын отырғызу жұмыстарын жүргізу көзделген. Облыстық атқарушы органдардың қарауындағы мемлекеттік орман қоры аумағында ормандарды молықтыру көлемі облыстар бойынша 1-кестеде келтірілген.

1 - к е с т е
м ы ң г а

Облыс	Ормандарды молықтыру, барлығы			о.і. себу және отырғызу		
	2004ж.	2005ж.	2006ж.	2004ж.	2005ж.	2006ж.
1	2	3	4	5	6	7
Ақмола	0,51	0,66	0,68	0,25	0,34	0,35
Ақтөбе	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Алматы	1,90	2,40	2,90	1,20	1,50	1,70

Атырау	0,22	0,4	0,50	0,07	0,1	0,15
Ш ы ғ ы с						
Қазақстан	0,03	0,03	0,03	0,03	0,03	0,3
Жамбыл	4,15	5,10	6,70	4,15	5,10	6,70
Б а т ы с						
Қазақстан	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Қарағанды	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05
Қостанай	0,45	0,92	0,92	0,20	0,65	0,65
Қызылорда	3,51	3,51	3,51	3,51	3,51	3,51
Маңғыстау	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Павлодар	0,08	0,04	0,04	0,08	0,04	0,04
С о л т ү с т і к						
Қазақстан	7,00	9,38	10,33	0,01	0,01	0,01
О ң т ү с т і к						
Қазақстан	2,60	5,40	6,20	1,10	2,90	3,40
Барлығы:	20,78	28,17	32,14	10,93	14,51	16,87

Ертіс өңірінің қарағайлы ормандарындағы өртеңдер мен ағашы кесілген жерлерде ормандарды қалпына келтіру жөніндегі жұмыстарды мекемелер - "Семей орманы" және "Ертіс орманы" мемлекеттік табиғи орман резерваттары жүргізетін болады.

Ормандарды молықтыру проблемасын шешу ормандарды молықтырудың табиғи және жасанды тәсілдерінің ғылыми тұрғыда негізделген ара-қатынасын белгілеуден туындауға тиіс. Осы мақсаттарда 2004 жылы басты мақсатта пайдалану үшін ағаш кесуді өткізу кезінде неғұрлым қатаң орман өсіру талаптарын белгілеу бөлігінде оның жаңа ережесі әзірленетін болады.

Селекциялық орман орталықтары орман дақылы өндірісін селекциялық негізге көшіру және негізгі орман құрайтын және интродукциялық тұқымдарының тұрақты орман тұқымы базасын құру жөніндегі жұмыстар жалғастырылатын болады.

Орталықтардың ең жақын перспективаға негізгі міндеттері: олардың аумақтарындағы селекциялық-тұқым шаруашылығы объектілерін күзету және ұстау;

мұрагерлік қасиеттері жақсартылған орман дақылдарын алу үшін селекциялық-бағалы отырғызу материалын өсіру;

жаңа селекциялық-тұқым объектілерін құру болып табылады.

Алға қойылған міндеттерді орындау үшін селекциялық-тұқым және селекциялық-зәуазатқор мақсатындағы объектілер құру, сондай-ақ Шренк

шыршасының, қарағайдың, қайыңның, сексеуілдің, алма ағашының, балқарағайдың, майқарағайдың және басқа тұқымдардың уақытша орман тұқымы учаскелерінің негізін қалау мен олардың зәуатқорлық резерваттарын бөлу жоспарлануда, олардың көлемі 2-кестеде келтірілген.

2 - к е с т е

N р/с	Объектілердің атауы	Жоспарланған көлемдер, га	оның ішінде жылдар бойынша		
			2004	2005	2006
1	2	3	4	5	6
1.	Уақытша орман тұқымы	7319	2457	2439	2423
	учаскелерінің			негізін	
	қ а л а у				
2.	Тұрақты орман тұқымы	1739(623,2)*	614	579	546
	учаскелерінің			негізін	
	қ а л а у				
3.	Тұрақты орман тұқымы	40(57,2)*	5	10	25
	плантацияларының				
	негізін			қ а л а у	
4.	Шығымды екпелер іріктеу	1291(38,8)*	488	510	293
5.	Шығымды ағаштар	447(322)*	145	174	128
	і р і к т е у ,			д а н а	
6.	Зәуатқорлық резерваттар	19162	3062	11150	4950
	б ө л у			(3 8 1 2 5 , 0)	

* Объектілердің 01.01.03 ж. есебі бойынша болуы

Қазақстан Республикасы Орман кодексінің қабылдануымен жекеше орман иелену құқығы туындайды, ол үшін оны экономикалық жағынан көтермелеудің көзделуі қажет. Осы мақсатта, егер жеке және мемлекеттік емес заңды тұлғалардың қызметі ормандарды қалпына келтіруге және/немесе ағаш тұқымдарын плантацияда өсіруге бағытталатын болса, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес оларға несиелік және өзге де жеңілдіктер беру тетігін жасау жоспарлануда.

5.5. Орман орналастыру және жобалау-іздігіру жұмыстары

Орман қорының жай-күйі туралы ақпарат алу 10 жылдық тексеру кезеңімен орман орналастыру жұмыстарын жүргізу арқылы жүзеге асырылады. Аталған

кезең орман шаруашылығын жоспарлау үшін оңтайлы кезең болып табылады.

Орман орналастыру жұмыстарын жүзеге асыру кезінде ормандарды түгендеудің қашықтық әдістері мен компьютерлік технологияларды қолдану бөлігінде оларды жүргізу технологиялары жетілдірілетін болады. Кезең-кезеңмен жүзеге асырылатын ГИС-технологияларды енгізу үшін бағдарламалық қамтамасыз етуді сатып алу аса дәлме-дәл және дала жағдайында жұмыс істеуге ыңғайлы жоспарлау-картографиялық материалын алуға мүмкіндік береді.

Орман өсіруге жарамды алаптарды және сүрек пен бұта тұқымдарының түр-түрін іріктеп алу, ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру кезінде орман дақылдарының шығымдылығын арттыру және отқа төзімді орман екпелерін алу мәселелері, сондай-ақ мемлекеттік орман қорын өртке қарсы жарақтандыру жобалау-смета құжаттамасының негізінде жүзеге асырылатын болады.

5.6. Ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтар

Ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтар мемлекеттік табиғи-қорық қорын сақтау мен қалпына келтіру және оны ғылыми, мәдени-ағарту, оқу және өзге де мақсаттарда пайдалану үшін негізгі база болып табылады.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2000 жылғы 10 қарашадағы N 1692 қаулысымен мақұлданған Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтарын дамыту мен орналастырудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасына сәйкес ерекше қорғалатын орман аумақтарының желісін одан әрі дамыту көзделуде.

Осы мақсаттарда 2004 жылы Қаратау мемлекеттік табиғи қорығы мен Шарын мемлекеттік ұлттық табиғи паркі құрылды. Алдағы уақытта ерекше қорғалатын орман аумақтары үшін алқаптар қалдыру жоспарлануда.

5.7. Астана қаласының санитарлық-қорғаныштық жасыл аймағы

Астана қаласының төңірегінде санитарлық-қорғаныштық аймақ құру жөніндегі жұмыстар одан әрі өрістей түседі.

Мынадай іс-шаралар:

2005 жылға дейін қала шекарасында 14,0 мың га алқапта және қала шетіндегі аймақта 11,0 мың га алқапта орманға жарамды учаскелерде екпелер, соның ішінде 21,2 мың га алқапта жаңа орман отырғызу және 4,8 мың га алқапта өткен жылдардың ормандарын қайта жаңарту;

2006 жылы 25 мың га алқаптағы, соның ішінде қала шегіндегі 14,6 мың га және Астана қаласының қала шегіндегі аймағында 10,4 мың алқаптағы екпелерге агротехникалық күтім жасау;

ағаш және бұта тұқымдарының аязға шыдамды, тұзға төзімді және жылдам өсетін түрлері болатын отырғызу материалының түр-түрін өсіру;

жылдам өсетін ағаш тұқымдарын аудандастыру;
Астана қаласы шекарасында отырғызылған ағаштарды коммуналдық меншікке беру көзделуде, ол:

бірінші жолғы әдіспен орман дақылдарын отырғызған кезде - отырғызғаннан кейінгі үшінші жылы;

екінші жолғы әдіспен отырғызғаннан кейін үшінші жылы қылқан жапырақты ағаш тұқымдарын қосып екінші жолғы әдіспен орман дақылдарын отырғызған кезде жүзеге асырылады;

"Жасыл аймақ" РМК-ның материалдық-техникалық базасын арнайы орман шаруашылығы техникасымен және жабдықтарымен нығайту көзделуде.

2004-2006 жылдарға арналған жұмыстар көлемі, сондай-ақ жұмысшы кадрлары мен техникаға қажеттілік 3 және 4-кестелерде келтірілген.

3 - к е с т е

N р/с	Іс-шаралардың атауы	Өлшем бірлігі	Жылдар			Жиыны
			2004	2005	2006	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Жобалау-іздістіру жұмыстар	мың га млн. тг	31,2	0	0	31,2
2.	Жердің залалдарын өтеу	Жерді пайдаланушылар. млн. тг	45	0	0	45
3.	Жер учаскелерін бөлу	мың га	8	0	0	8
4.	Отырғызу өсіру және сатып алу	материалын млн. дана	8,3	8,9	2,8	20,0
5.	Жылдам тұқымдарын аудандастыру	өсетін ағаш млн. тг	0,5	0,5	0,5	1,5
6.	Топырақты дайындау	мың га	5,1	0	0	5,1
7.	Орман екпелерін қайта жаңарту	мың га	4,7	5,1	0	9,8
8.	Агротехникалық күтім, қаласының әкімдігі	мың га	1,7	2,0	0	3,7
9.	Орманды күтіп-баптау	мың га	19,9	25,0	25,0	69,9
		оның ішінде Астана	7,3	8,2	10,7	26,2
			7,7	11,7	14,7	33,7

10.	Орман беру	екпелерін қаласының мың га	0,9	Астана теңгеріміне	2,5	3,7	7,1
-----	------------	----------------------------	-----	--------------------	-----	-----	-----

4 - к е с т е

N р/с	Іс-шаралардың атауы	Өлшем бірлігі	Жылдар			Жиыны
			2004	2005	2006	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Жұмысшы қажеттілік адам	1057	855	560	2472	
2.	Тракторлар мен құралдарға қажеттілік	дана	68	42	36	146
	о . і .	к ү ш	б о й ы н ш а			
	7 т	дана	11	2	2	15
	4 т	дана	19	2	2	23
	3 т	дана	30	38	32	100

5.8. Орман шаруашылығы саласында кадрлар даярлау және олардың біліктілігін арттыру

Саланы жас мамандармен қамтамасыз ету мақсатында оларды даярлауды Қазақ мемлекеттік ұлттық аграрлық университеті, Ш.Уәлиханов атындағы Көкшетау университеті, Бурабай экология және орман шаруашылығы колледжі, Риддер аграрлық-техникалық колледжі, Есіл ауылшаруашылық колледжі жүзеге асыруда.

Студенттердің оқу-өндірістік практикадан өтуін "Сандықтау оқу-өндірістік орман шаруашылығы" мемлекеттік мекемесі қамтамасыз етуде.

Орман шаруашылығының басшы қызметкерлері мен мамандарының біліктілігін арттыру үшін жыл сайын оларды қайта даярлау жұмыс істеп тұрған осы бағыттағы ғылыми және оқу орындарында мемлекеттік тапсырыстың негізінде жүзеге асырылады.

6. Қажетті ресурстар және Бағдарламаны қаржыландыру көздері

Осы Бағдарламаны қаржымен қамтамасыз ету көздері республикалық және жергілікті бюджеттердің қаражаты, сондай-ақ гранттар бойынша қаражат болып табылады.

Бағдарламаны іске асыруға республикалық бюджетте - 8157,14 млн. теңге, жергілікті бюджеттерде 5524,68 млн. теңге және 2004 жылы гранттар бойынша қаражат - 1030,60 мың АҚШ доллары көзделуде.

Сонымен бірге Бағдарламаның іске асырылуына қарай шығыстар тиісті қаржы жылына арналған бюджеттерді қалыптастыру кезінде нақтылануы мүмкін.

Бағдарламаны іске асыруға жұмсалатын жергілікті бюджеттердің қаражаты облыстар бойынша 5-кестеде келтірілген.

5 - к е с т е
млн. теңге

Жергілікті бюджеттер	Жергілікті бюджеттердің қаражаты барлығы, млн. теңге					
	Жергілікті бюджеттердің қаражаты барлығы			оның ішінде ормандарды қалпына келтіруге		
	2004 ж	2005 ж	2006 ж	2004 ж	2005 ж	2006 ж
1	2	3	4	5	6	7
Ақмола	178,76	194,80	205,62	14,28	20,24	21,26
Ақтөбе	42,87	72,75	76,17	3,17	3,34	3,50
Алматы	227,18	303,00	317,00	16,70	21,00	25,50
Атырау	23,41	34,06	36,71	2,56	11,62	13,00
Ш ы ғ ы с						
Қазақстан	113,43	113,43	113,43	5,00	5,00	5,00
Жамбыл	116,33	125,31	131,28	8,68	9,77	10,99
Б а т ы с						
Қазақстан	117,66	133,84	150,66	4,68	4,91	5,34
Қарағанды	86,00	67,72	74,15	4,60	4,60	5,00
Қостанай	163,29	171,46	179,87	13,07	13,73	14,41
Қызылорда	70,30	71,32	73,34	12,20	12,81	14,44
Маңғыстау	11,35	11,35	11,35	0,00	0,00	0,00
Павлодар	68,46	75,07	78,69	5,95	6,28	6,30
С о л т ү с т і к						
Қазақстан	146,68	166,60	181,00	17,38	18,00	18,00

Оңтүстік

Қазақстан	85,76	109,11	116,51	8,99	23,70	27,40
Астана қаласы*		136,00		150,00		392,00

Жиыны: 1587,48 1799,42 2137,78 117,26 155,00 170,14

Ормандарды өрттен күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау, ормандарды молықтыру және орман өсіру, орман пайдалануды реттеу жөнінде Бағдарламада көзделген іс-шаралардың негізгі көлемін заңды тұлға мәртебесі бар орман мекемелері мен ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтар жүзеге асыратын болады. Орман орналастыру, жобалау-іздістіру, орманды авиациямен күзету және өзге де жұмыстарды уәкілетті органның мамандандырылған ұйымдары жүргізеді.

Бағдарлама шеңберінде республикалық бюджетте уәкілетті органның қарауындағы ормандарды күзетуге, қорғауға, молықтыруға 6580,82 млн. теңге, соның ішінде ормандарды авиациямен күзетуге 1591,90 млн. теңге, Астана қаласының санитарлық-қорғаныштық жасыл аймағын құруға - 1778,50 млн. теңге көзделуде.

Облыстық атқарушы органдардың қарауындағы ормандарды күзетуге, қорғауға, молықтыруға жұмсалатын қаржы шығындарының жалпы көлемі 4227,83 млн. теңгені, соның ішінде мемлекеттік орман күзетін ұстау - 3025,10 млн. теңгені құрайды. Облыстық атқарушы органдардың қарауындағы ормандарды күзетуге және молықтыруға қаражат қажеттілігі 6-кестеде келтірілген.

6 - к е с т е
м л н . т е ण г е

Облыс	Ормандарды күзетуге, қорғауға және молықтыруға қаражат қажеттілігі, барлығы			Оның ішінде орман күзетін ұстауға қажеттілігі, барлығы		
	2004 ж	2005 ж	2006 ж	2004 ж	2005 ж	2006 ж
1	2	3	4	5	6	7

Ақмола	147,76	159,80	167,52	119,21	124,12	130,08
Ақтөбе	42,87	49,75	52,17	39,05	45,74	47,95
Алматы	227,18	272,00	287,30	138,40	154,00	161,00

Атырау	23,41	34,06	36,71	19,26	18,88	19,45
Шығыс Қазақстан	92,98	92,98	92,98	87,98	87,98	87,98
Жамбыл	107,33	111,80	115,76	77,01	78,55	80,12
Батыс Қазақстан	99,76	112,40	124,94	80,92	92,62	104,02
Қарағанды	56,00	54,72	58,15	38,21	40,12	42,05
Қостанай	133,75	140,43	147,46	86,63	90,96	95,51
Қызылорда	67,71	68,60	70,50	50,20	50,20	50,20
Маңғыстау	6,35	6,35	6,35	6,35	6,35	6,35
Павлодар	60,07	65,29	68,43	36,47	38,92	41,93
С о л т ү с т і к						
Қазақстан	144,68	153,00	162,50	110,90	118,00	127,00
О ң т ү с т і к						
Қазақстан	80,41	109,11	116,51	64,81	64,81	64,81
Жиыны:	1290,26	1430,29	1507,28	955,40	1011,25	1058,45

Бағдарламаны техникалық қамтамасыз ету үшін жалпы сомасы 1543,66 млн. теңге, соның ішінде республикалық бюджет қаражаты есебінен - 924,80 млн. теңге, жергілікті бюджеттер есебінен - 618,86 млн. теңге қаражат қажет. Бағдарламаны техникалық қамтамасыз ету үшін қаржы қаражатының қажеттілігі 7-кестеде келтірілген.

7 - к е с т е
млн. теңге

Қаржыландыру көздері	Барлығы	оның ішінде жылдар бойынша		
		2004	2005	2006
1	2	3	4	5
Мемлекеттік		бюджеттің		
барлық қаражаты:	1543,66	620,43	451,91	471,32
с о н ы ң		і ш і н д е		
республикалық бюджет	924,80	459,20	232,80	232,80
Жергілікті бюджеттер	618,86	161,23	219,11	238,52
с о н ы ң		і ш і н д е		
б о й ы н ш а		о б л ы с т а р		
Ақмола	104,10	31,00	35,00	38,10
Ақтөбе	47,00	0,00	23,00	24,00

Алматы	60,70	0,00	31,00	29,70
Атырау	0,00	0,00	0,00	0,00
Шығыс Қазақстан	61,35	20,45	20,45	20,45
Жамбыл	38,02	9,00	13,50	15,52
Батыс Қазақстан	65,06	17,90	21,44	25,72
Қарағанды	59,00	30,00	13,00	16,00
Қостанай	92,98	29,54	31,02	32,42
Қызылорда	8,16	2,59	2,72	2,85
Маңғыстау	15,00	5,00	5,00	5,00
Павлодар	28,43	8,39	9,78	10,26
Солтүстік Қазақстан	33,70	2,00	13,20	18,50
Оңтүстік Қазақстан	5,36	5,36	0,00	0,00

7. Бағдарламаны іске асырудан күтілетін нәтижелер

Бағдарламаны іске асыру ормандарды күзету, қорғау және молықтыру, оларды ұтымды пайдалану саласындағы ахуалды тұрақтандыруға, ормандардың сақталуын және орман өрттері мен заңсыз ағаш кесуден болатын залалдарды азайтуға және кейіннен орман шаруашылығын жүргізу тиімділігін арттыру үшін негіз қалауға мүмкіндік береді.

Алдын ала жасалған есептер бойынша Бағдарламаны және оны іске асыру жөніндегі Іс-шаралар жоспарын орындаудан күтілетін нәтижелердің негізгі өлшемдері мыналар болуы мүмкін:

орман өрттері зақымдайтын алқаптарды өрт қаупі бар кезеңде 3,0 мың гектардан аспайтын көрсеткішке дейін азайту;

84,93 мың га жалпы алқапта ормандарды молықтыру, соның ішінде 2004 жылы - 22,06 мың га, 2005 - 29,45 мың га және 2006 - 33,42 мың га молықтыру, соның ішінде 46,15 мың га алқапта, олардың 2004 жылы 12,21 мың га, 2005 - 15,79 мың га және 2006 жылы - 18,15 мың га алқапта орман дақылдарын отырғызу;

14,8 мың га алқапта, соның ішінде 2004 жылы - 4,7 мың га, 2005 - 5,1 мың га алқапта Астана қаласының санитарлық-қорғаныштық жасыл аймағын құру;

екпелердің жас құрылымын, олардың сапалық құрамын және ормандардың санитарлық жай-күйін жақсарту;

2024,4 мың га алқапта, соның ішінде 2004 жылы 561 мың га, 2005 жылы - 564 мың га және 2006 жылы - 1039 мың га алқапта орман орналастыру жұмыстарын жүргізу;

8 мың га алқапта екпелер отырғызу жобасын және 472,4 мың га алқапта ормандарды өртке қарсы жарақтаудың жұмыс жобасын жасау;

9058 га алқапта уақытша және тұрақты орман тұқымы учаскелерін құру;

орман мекемелерінің, ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың және саланың басқа да мамандандырылған ұйымдарының материалдық-техникалық базасын нығайту, олардың қызметкерлерінің біліктілігін арттыру, бұл алдағы уақытта орман шаруашылығын жүргізу тиімділігін арттыруға, ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды кеңейтуге, республиканың табиғи-қорық қорын сақтауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Жаңа орман алаптарын құру арқылы өсіп тұрған екпелер, табиғи шөк тоғайлар, темір жол мен автомобиль жолдары бойындағы қорғаныштық орман жиектері біртұтас жүйеге біріктірілетін болады.

Астана қаласын салудың бас жоспарына сәйкес қала шетіндегі негізгі жасыл желекті дәліз Есіл өзенінің арнасы бойымен өтіп, Вячеслав су қоймасының жағалауларындағы су қорғайтын екпелермен қосылып, қала мен қала шетіндегі аймақ аумағының табиғи көркемдігін жақсартып түседі. Қала шетіндегі аймақтың жер бедері неғұрлым тартымды көрініске ие болып, астана халқы үшін мәдени, сауықтыру және санитарлық-гигиеналық тұрғыдан алғанда аса құнды сипат алады.

8. Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары

р/с N	Іс-шаралар	Аяқталу нысаны	Орындау. ға	Орындалу мерзімі	Ықтимал шығын.	Қаржы. ландыру
			жауап.		дар,	көзі
			тылар		млн.	
					теңге	
1	2	3	4	5	6	7

1. Орман шаруашылығы мен ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың нормативтік құқықтық базасын жетілдіру

1.	Орман және биоресурстар саласындағы биологиялық негіздемелерді әзірлеу	Нормативтік құқықтық кесімнің жобасы	АШМ	Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын	58,90	Респ. бюджет 2005ж.- 58,90 2006ж.-
2.	"Ерекше қорғалатын табиғи тар	Қазақстан аумақ. туралы"	АШМ Республи.	2004 жылғы	Шығынсыз желтоқсан	касы

жобасын әзірлеу

2. Қоршаған ортаны қорғау және биологиялық әртүрлілікті сақтау жөніндегі халықаралық міндеттемелер

1. Батыс Тянь-Шань. Қазақстан АШМ 2004 жылғы 2004ж.- Респ.
нің таулы алқап. Республи. желтоқсан 17,96 бюджет
тарындағы ерекше қасының
қорғалатын Үкіметіне 2004ж.- Грант
табиғи аумақтар. ақпарат 620,0 мың
дың бірегей АҚШ
экологиялық доллары
жүйелерін күзет.

туді күшейту

2. "Республика Толық АШМ 2004 жылғы 2004ж.- Респ.
ормандарын сақтау көлемді желтоқсан 9,45 бюджет
және оның аумағы. жоба
ның орманды 2004ж.- Грант
жерлерін ұлғайту" 410,6 мың
атты толық көлем. АҚШ
ді жоба әзірлеу доллары

3. Ормандарды өрттерден және Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзушылықтан күзету, оларды зиянкестер мен аурулардан қорғау

- 1 Ерекше қорғалатын Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.- Респ.
табиғи орманды Республи. жыл сайын 792,53 бюджет
аумақтардың жұмыс қасының 2005ж.-
істеуін қамтама. Үкіметіне 792,53
сыз ету ақпарат 2006ж.-
792,53
- 2 Сандықтау оқу- Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.- Респ.
өндірістік орман Республи. жыл сайын 12,27 бюджет
шаруашылығын қасының 2005ж.-
ұстауды қамтама. Үкіметіне 12,30
сыз ету ақпарат 2006ж.-
12,30
- 3 Орман мекемелерін Қазақстан АШМ, Желтоқсан, 2004ж.- Жергіл.
ұстауды қамтама. Республи. облыс жыл сайын 966,57 бюджет
сыз ету қасының әкім. 2005ж.-

		Үкіметіне дері		1019,25
		ақпарат		2006ж.-
		1066,45		
4	Ерекше қорғалатын Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.-	Респ.		
	табиғи аумақтар Республи.	жыл сайын	459,20	бюджет
	үшін техника мен қасының			2005ж.-
	жабдықтар сатып Үкіметіне			232,80
	алу ақпарат			2006ж.-
		232,80		
5	Сандықтау оқу- Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.-	Респ.		
	өндірістік орман Республи.	жыл сайын	27,79	бюджет
	шаруашылығы үшін қасының			
	техника мен Үкіметіне			
	жабдықтар сатып ақпарат			
	алу			
6	Орман мекемелері Қазақстан АШМ, Желтоқсан, 2004ж.-	Жергіл.		
	үшін техника мен Республи. облыс жыл сайын		161,23	бюджет
	жабдықтар сатып қасының әкім.			2005ж.-
	алу Үкіметіне дері			219,11
	ақпарат			2006ж.-
		238,52		
7	Кордондар, өрт Қазақстан АШМ, Желтоқсан, 2004ж.-	Респ.		
	мұнаралары және Республи. облыс жыл сайын		36,70	бюджет
	басқа да үйлер қасының әкім.			2005ж.-
	мен ғимараттар Үкіметіне дері			36,40
	құрылысын және ақпарат			2006ж.-
	оларды жөндеуді			36,40
		ж ү з е г е		а с ы р у
				2004ж.- Жергіл.
			4,50	бюджет
				2005ж.-
				7,11
				2006ж.-
		8,70		
8	Өртке қарсы және Қазақстан АШМ, Қараша, 2004ж.-	Респ.		
	орман қорғау Республи. облыс жыл сайын		192,24	бюджет
	іс-шараларын қасының әкім.			2005ж.-
	өткізу Үкіметіне дері			94,95
	ақпарат			2006ж.-

					9 4 , 9 5
		Қараша,	2004ж.-	Жергіл.	
		жыл сайын	192,42	бюджет	
				2 0 0 5 ж . -	
				2 3 6 , 8 9	
				2 0 0 6 ж . -	
			248,44		
9	Ормандарды авиа. циямен күзету жөнінде жұмыстар жүргізу	Қазақстан Республи.	АШМ жыл сайын	Қараша, 2004ж.-	Респ. бюджет
			505,80		
		касының		2005ж.-	
		Үкіметіне		531,10	
		ақпарат		2 0 0 6 ж . -	
		555,00			
10	Биотехникалық іс-шараларды жүргізу	Қазақстан Республи.	АШМ, Желтоқсан, жыл сайын	2004ж.-	Респ. бюджет
			1,80		
		касының		2005ж.-	
		Үкіметіне		1,80	
		дері		2 0 0 6 ж . -	
		ақпарат			
		1,80			
				2 0 0 4 ж . -	Жергіл.
				9 , 5 0	б ю д ж е т
				2 0 0 5 ж . -	
				1 2 , 0 6	
				2 0 0 6 ж . -	
			13,53		

4. Ормандарды молықтыру және орман өсіру

1	Тұқымдар дайын. дау, өңдеу сапасына, сақтау. ға және пайдала. нуға бақылау жасау	Қазақстан Республи.	АШМ жыл сайын	Желтоқсан, 2004ж.-	Респ. бюджет
			12,58		
		касының		2005ж.-	
		Үкіметіне		9,10	
		ақпарат		2006ж.-	
		9,70			
2	Қазақ мемлекет. тік республикалық орман тұқымы мекемесі үшін жабдықтар	Қазақстан Республи.	АШМ жыл сайын	Желтоқсан, 2004ж.-	Респ. бюджет
			22,72		
		касының		Үкіметіне	
		ақпарат			
		сатып			

алу

3	Тұрақты орман тұқымы базасын қалыптастыруды қамтамасыз ету	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	АШМ Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 10,55	Респ. бюджет 2005ж.- 10,55 2006ж.- 10,55
4	Орман питомникте. рін қалпына келтіруді қамтамасыз ету	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	АШМ, Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 34,82	Респ. бюджет 2005ж.- 17,41 2006ж.- 17,41
			2004ж.- Жергіл. 3,78	бюджет 2005ж.- 7,32 2006ж.- 6,90
5	Ормандардың табиғи қалпына келуіне жәрдем. десу шараларын өткізу	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	АШМ, Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 0,47	Респ. бюджет 2005ж.- 0,20 2006ж.- 0,20
			Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 2,69	Жергіл. бюджет 2005ж.- 7,17 2006ж.- 8,52
6	Тұқым себу және ағаш отырғызу әдісімен орман. дарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі іс-	Қазақстан Республикасының Үкіметіне ақпарат	АШМ, Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 87,20	Респ. бюджет 2005ж.- 43,59 2006ж.- 43,59
		шараларды өткізу	Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 110,79	Жергіл. бюджет

2 0 0 5 ж . -

1 4 0 , 5 1

2 0 0 6 ж . -

154,72

- 7 Жекеше орман иеленушілерге несиелік және өзге тер Қазақстан Республи. және де беру АШМ жеңілдік. жөнінде 2005 жылғы Шығынсыз қараша қасының Үкіметіне ақпарат

ұсыныстар әзірлеу

5. Орман-аңшылық шаруашылығын орналастыру және мемлекеттік орман қорын орман шаруашылығы үшін жобалау

- 1 Заңды тұлға мәртебесі бар орман мекемелерінің (орман орналастыру жобалары), ерекше Қазақстан Республи. АШМ Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 95,40 Респ. бюджет 2005ж.- 95,40 2006ж.- 95,40

қ о рғ а л а т ы н т а б иғ и
а у м а қ т а р д ы ң
(Е Қ Т А б а с қ а р у
ж о с п а р л а р ы)
о р м а н о р н а л а с .
т ы р у ш а р а л а р ы н

өткізу

- 2 Орман орналасты. ру жұмыстарын жүргізу үшін аппараттық және бағдарламалық қамтамасыз етуді Қазақстан Республи. АШМ Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 4,90 Респ. бюджет 2005ж.- 4,90 2006ж.- 4,90

сатып алу

- 3 Орман екпелерін жасау жөнінде жобалау-іздісті. ру жұмыстарын жүргізу Қазақстан Республи. АШМ Желтоқсан, 2004ж.- жыл сайын 27,30 Респ. бюджет 2005ж.- 27,30 2006ж.- 27,30

жобалары

6. Ерекше қорғалатын табиғи орманды аумақтар

- 1 Құрылатын ерекше Әкімдер АШМ, Желтоқсан, Шығынсыз қорғалатын қаулылары. облыс жыл сайын табиғи аумақтар ның жобасы әкім. үшін жер алқапта. дері рын қалдыру

7. Астана қаласының санитарлық-қорғаныштық жасыл аймағы

- 1 Жасыл аймақтың Қазақстан АШМ, Желтоқсан, 2004ж.- Респ. орман екпелерін Республи. Астана жыл сайын 605,90 бюджет өсіру жөнінде қасының қала. 2005ж.- жұмыстар жүргізу Үкіметіне сының 690,00 ақпарат әкімі 2006ж.- 278,00
- 2004ж.- Жергіл.
136,00 бюджет
2005ж.-
150,00
2006ж.-
- 392,00
- 2 Жасыл аймақтың Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.- Респ. орман екпелерін Республи. жыл сайын 31,20 бюджет жасау үшін жоба. қасының лау-іздістіру Үкіметіне жұмыстарын ақпарат жүргізу
- 3 Жасыл аймақтың Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.- Респ. орман екпелері Республи. жыл сайын 45,00 бюджет үшін жер алу қасының залалдарын өтеу Үкіметіне ақпарат
- 4 "Жасыл аймақ" Қазақстан АШМ Желтоқсан, 2004ж.- Респ. РМК материал. Республи. жыл сайын 56,40 бюджет дық-техникалық қасының 2005ж.- базасын арнайы Үкіметіне 40,00 орман шаруашылы. ақпарат 2006ж.- ғы техникасымен 32,00 және жабдықтар.

мен нығайту

5 Астана қаласының шекарасындағы екпелерді налдық беру меншікке әкімі Астана қаласы комму. әкімінің қаулысы АШМ, Желтоқсан, Шығынсыз Астана жыл сайын қаласы. ның

8. Қызметкерлердің біліктілігін арттыру

Саланың басшы қызметкерлері мен мамандарының біліктілігін арттыруды оларды қайта Қазақстан Республ. АШМ жыл сайын 1,70 бюджет касының 2005ж.- 1,70 Үкіметіне ақпарат 2006ж.- 1,70

д а я р л а у д ы

ұйымдастыру

Мемлекеттік бюджет қаражаты, барлығы 2004ж.- 4738,26 2005ж.- 4500,35 2006ж.-

4443,21

соның ішінде:

2004ж.- Респ. 3150,78 бюджет 2005ж.- 2700,93 2006ж.-

2305,43

2004ж.- Жергіл. 1587,48 бюджет 2005ж.- 1799,42 2006ж.-

2137,78

Гранттар бойынша қаражат 2004ж.- 1030,60 мың АҚШ доллары

